

Digitale marktplaatsen tegen verspilling

Overheid koopt tweedehands in

Waarom een nieuwe stoel kopen als je ook goed kunt zitten op een 'gratis verkregen' tweedehands exemplaar? In het kader van duurzaam inkopen zal ook de overheid steeds vaker op zoek gaan naar gebruikte spullen. Ze kunnen hiervoor gebruik maken van de digitale, niet commerciële marktplaatsen [Overbijeoverheid.nl](#) en de [Rijksmarktplaats](#). Van alle kanten worden deze duurzame initiatieven toegejuicht. Alleen moeten de ambtenaren er nog wel even aan wennen.

Stoelen, boekenkasten en complete bureaus. Bij verhuizingen of herinrichtingen gaan soms complete inventarissen naar de stort en het oud ijzer. In het gunstigste geval worden ze opgekocht door een lokale handelaar of worden ze doorgesluisd naar een hulptransport. Dat lot is niet alleen voorbestemd voor meubilair, maar bijvoorbeeld ook voor parkeerautomaten die overblijven als het parkeerbeheer wordt uitbesteed. Of wat te denken van speeltoestellen die al jaren staan weg te roesten in een gemeenteloods omdat er geen plek meer voor is en softwarepakketten die ongebruikt in de kast blijft liggen.

Gerbrand Bijkerk, in het verleden inkoopcoördinator en nu inkoopadviseur bij diverse gemeenten, vroeg zich regelmatig af waarom overheidsinstellingen toch zoveel spullen weg doen die nog heel goed bruikbaar zijn. Hij kon deze vorm van verspilling niet langer aanzien en begon op eigen initiatief een besloten, digitale marktplaats voor (semi-) overheidsinstellingen en erkende charitatieve instellingen.

Parkeerautomaten

'In mijn functie zag ik herhaaldelijk hoe materiaal nodeloos in de oud ijzerbak belandt. Vaak uit gewoonte omdat niemand op het idee komt om er een nieuwe be-

stemming voor te zoeken. Zelden of nooit wisselen gemeenten of instellingen bruikbaar materiaal uit. Wat is er mooier dan een organisatie kunnen helpen met overbodig geworden spullen zoals lantaarnpalen, parkeerautomaten en meubilair? Toen de gemeente Nieuwegein 50 parkeerautomaten tegen balanswaarde kon overnemen van een Amsterdams stadsdeel dat 250 parkeerautomaten moest vervangen, kwam ik op het idee om een community à la marktplaats uit te werken. Overbijeoverheid.nl is nu bijna een jaar in de lucht.'

Op Overbijeoverheid.nl worden producten verhandeld zonder winsttoegmerk. Overheden mogen per slot van rekening geen winst maken. En om ervoor te zorgen dat de spullen ook daadwerkelijk bij overheidsinstellingen terecht komen, kunnen alleen geregistreerde leden het aanbod zien en een vraag plaatsen. Ook erkende charitatieve instellingen kunnen zich inschrijven.

Nu telt de site – die begin april wordt gelanceerd in een verbeterde versie – 140 leden, verspreid over 100 instellingen. Voor een

lidmaatschap betalen de organisaties 365 euro per jaar. Dat is genoeg om de Overbijeoverheid in de lucht te houden. Bijkerk vindt dit ledental een mooie prestatie. Tegelijkertijd maakt hij zich wel zorgen over het

'Aan aanbod zullen we geen tekort hebben. De overheid moet inkrimpen.'

beperkte aanbod dat maar mondjesmaat groeit. Veel leden schrijven zich in omdat ze het initiatief steunen, maar hebben niets

in te brengen. Gelukkig heeft de gemeente Amsterdam onlangs een groot aantal spullen geplaatst waaronder 112 bureaustoelen en 63 bureauladenkasten, zodat er iets te kiezen valt..

Automatisme

'Misschien zijn ze bang dat ze bij hun burgers overkomen als verspiller van belastingcenten.. Overheden staan niet graag in een negatief daglicht', redeneert Bijkerk. 'Maar er moet ook iets gebeuren met de 'mindset'. Vaak stokt het al bij het inventariseren en het opruimen van spullen. Er heerst al

jaren een bepaalde cultuur waardoor uit automatisme wordt gehandeld. Als gevolg van de bureaucratie is weggoien een gemakkelijke manier om van spullen af te komen. Ik denk niet dat het bewust gebeurt.' Dat wordt ook bevestigd door Marjolein Kurk, trainee MVO bij de gemeente Alkmaar. Toen ze tijdens een congres over duurzaam inkopen Bijkerk hoorde spreken over Overbijeoverheid was ze meteen verkocht. 'Dit is een initiatief waar we wat mee kunnen. Als gemeente hebben we regelmatig spullen over die nog bruikbaar zijn. Het idee dat overbodig geworden materiaal zo een nieuw leven krijgt, spreekt ons als duurzame gemeente aan', aldus Kurk. Maar net als de meeste leden, heeft ook de gemeente Alkmaar tot nu toe nog niets op de site gezet. Volgens Kurk is het een kwestie van tijd. 'Het project is nog niet zo lang bezig. Het kost gewoon tijd om het initiatief bij alle afdelingen onder de aandacht te brengen. Niet alleen de inkoop is

borden een goede bestemming krijgen. We gunnen ze een tweede leven', licht Marcel Verstraaten, manager huisvesting en facilitaire zaken toe. Wie nu gaat zoeken vindt de schoolborden van de Leijgraaf nog niet. 'Nee, we moeten de borden nog op de site zetten, maar we maken ondertussen wel alvast gebruik om rond te kijken naar wat andere leden in de aanbieding hebben', vertelt Verstraaten. Er

Om ervoor te zorgen dat de spullen daadwerkelijk bij de overheid terechtkomen, kunnen alleen geregistreerde leden het aanbod zien en een vraag plaatsen.

er bij betrokken, alle afdelingen hebben wel eens iets over. Verder zal iedereen moeten wennen aan het idee dat als je iets nieuws nodig, je ook eerst even moet kijken op Overbijeoverheid.nl. Een mentaliteitsverandering gaat niet zo snel. Het heeft ook jaren geduurd voordat de consument massaal gebruik ging maken van sites als marktplaats. Vroeger kocht je alles nieuw.'

Weinig aan te bieden

ROC de Leijgraaf in Veghel heeft zich onlangs aangemeld met een vooropgesteld doel. 'Onze coördinator inkoop kwam met het voorstel om ons aan te melden omdat we nog een groot aantal reguliere schoolborden hebben staan. Het afgelopen jaar hebben we zeker 30 krijtborden vervangen door digiborden. Het zou mooi zijn als de

is trouwens grote kans dat het bij de borden blijft. 'We hebben niet veel in de aanbieding want we gaan duurzaam om met onze spullen. Over het algemeen gooien we dingen pas weg als ze echt kapot zijn. En als ze versleten zijn en niet te repareren gaan ze naar het oud-ijzer of de stort. Dat we de schoolborden kunnen aanbieden is dus al bijzonder. En dan is natuurlijk nog maar de vraag of iemand nu nog zit te wachten op traditionele krijtborden.'

Bij het Rijk bestaat sinds januari 2011 een vergelijkbaar alternatief. In januari is de Rijksmarktplaats in de lucht gegaan. De doelgroep van deze site, die alleen via een Rijks-ict omgeving toegankelijk is, is echter beperkter; maar daar staat tegenover dat Rijksmarktplaats wel al over een aanbod beschikt via de Dienst Domeinen. 'De

Rijksmarktplaats past volledig binnen de Regeling Materieelbeheer Rijksoverheid. Vroeger ging al het materiaal dat werd afgestoten naar de opslag van de Dienst Domeinen, die de spullen vervolgens in percelen verkocht. Nu wordt dit materiaal eerst via een digitale marktplaats aan de gebruikers van het Rijk aangeboden. We hebben de domeinen gevraagd om wat spullen achter te houden zodat we ergens mee kunnen beginnen. In principe werken we met gesloten beurs', licht programmamanager André Houweling toe.

Dienst Domeinen

De Dienst Domeinen kan de opslag verzorgen, maar dat is volgens Houweling zeker niet het uitgangspunt. 'We willen de vragers en de aanbieder met elkaar in contact brengen. Dat kan als het facilitair management op tijd informatie door geeft over een verhuizing. Belangstellenden kunnen dan zelf de spullen komen afhalen. In principe wordt er met gesloten beurs gewerkt, omdat de spullen anders ook werden doorgevoerd naar de Domeinen. Alleen de transportkosten, schoonmaakkosten en eventueel de tussenopslagkosten komen voor rekening van de afnemer.' Voorlopig bestaat het aanbod op de Rijks-

marktplaats alleen nog uit kantoormeubilair, maar dit kan gaan veranderen. Houweling denkt aan uitbreiding met courante artikelen als computerschermen, whiteboards en audiovisuele apparatuur.

Door hergebruik van kantoormeubilair kan alleen al de Rijksoverheid jaarlijks 600.000 euro besparen.

Hij spreekt nu al van een succes. 'We zijn amper een maand verder en er zijn nu al 11 bestellingen geplaatst variërend van 2 kasten tot 63 bureautjes. Vraag en aanbod zijn in beweging. Aan aanbod zullen we denk ik geen tekort hebben, althans niet in theorie, omdat de overheid moet inkrimpen.' Duurzaam inkopen is inmiddels voor de meeste overheidsinkopers een normaal onderdeel van het werk. Daarin kunnen de twee marktplaatsen een belangrijke rol vervullen. Hergebruik is niet alleen beter voor het milieu, het legt de overheid geen windeieren, althans als de prognoses uit het Programma Duurzame Bedrijfsvoering Rijksoverheid uitkomen. Door middel van hergebruik van kantoormeubilair zou alleen al de Rijksoverheid jaarlijks structureel 600.000 euro kunnen besparen.

'Helaas stranden mooie, duurzame initiatieven vaak zodra het de portemonnee raakt. Het moet niet gaan om de vraag wat duurzaamheid mag kosten, maar om wat het ons oplevert: een betere samenleving.'

Anders omgaan met gebruikte meubels en spullen is een middel om het doel te bereiken', stelt Bijkerk. Hij merkt op dat er gigantisch op kosten kan worden bespaard als er efficiënter met meubilair wordt omgegaan. 'Als alleen al het Rijk hiermee 6 ton kan besparen. Dan moet je denken aan een veelvoud hiervan.'

Bijkerk gelooft persoonlijk wel dat volledig duurzaam inkopen en aanbesteden – een streven van de overheid - geen utopie is. 'Maar dan moet wel de hele maatschappij eerst anders gaan denken. En dat kan nog wel jaren duren. Als we werkelijk een duurzame samenleving willen hebben, dan moeten we af van de productiemaatschappij en minder consumeren. Dat begint bij je zelf.' ■

NICOLE KLUIJTMANS

